

Sebze ürünlerinde yaprak lekesi

Автор(и): проф. д-р Стойка Машева, ИЗК "Марица" Пловдив

Дата: 20.08.2018 Брой: 8/2018

Yaprak leke hastalıkları sebze bitkilerinde yaygındır. Yaprak patojenleri genellikle nemli havalarda aktiftir. Sporları yağmur damlaları ve su sıçramalarıyla yayılır. Belirtiler, yapraklarda çeşitli boyutlarda, renklerde ve tonlarda lekelerdir. Etmenler çoğunlukla fungal ve bakteriyel patojenlerdir.

BAKTERİYEL YAPRAK LEKELERİ: domates ve biberde bakteriyel benek (*Xanthomonas vesicatoria*, *X. euvesicatoria*, *X. gardneri*) (Bakteriyel yaprak yanıklığı), bakteriyel benek (siyah benek) (*Pseudomonas syringae* pv. *tomato*), hıyarda köşeli yaprak lekesi (*Pseudomonas syringae* pv. *lacrymans*), fasulyede halo yanıklığı (*Pseudomonas syringae* pv. *phaseolicola*), bezelyede bakteriyel yanıklık (*Pseudomonas syringae* pv. *pisi*)

Fasulye bakteriyel yanıklığı (*Xanthomonas campestris* pv. *phaseoli*) ülkemizde fasulyenin ekonomik açıdan en önemli hastalığıdır. Her yıl gelişir ve önemli verim kayıplarına neden olur. Gelişimi için uygun koşullarda şiddetli zarara yol açabilir.

Belirtiler

Bulaşık tohum ekildiğinde, fidelerin büyük bir kısmı toprak yüzeyine çıkmadan ölür. Çıkan fidelerin kotiledonlarında yağlı lekeler görülür ve bazen bunlar açılmaz ve "yılan başı" olarak adlandırılan duruma neden olur. Yağmurlu havalarda enfeksiyon kotiledonlardan gerçek yapraklara yayılır. Bunların üzerinde küçük, yağlı, düzensiz şekilli lekeler belirir. Daha sonra bu lekelerdeki doku yanar ve düşer. Baklalardaki lekeler koyu yeşil ve yağlıdır. Daha sonra kurur ve kırmızımsı-kahverengi olur. Çöküktürler ve kurumuş bakteriyel salgı ile kaplanırlar. Bakteri tohumlara ulaşır ve onları enfekte eder. Tohumlarda küçük yaralar ortaya çıkar.

Mücadele

2-3 yıllık bir ekim nöbeti uygulanması. Sağlıklı veya ilaçlanmış tohum kullanımı. Hastalık için uygun koşullarda veya ilk lekeler görüldüğünde, bakır içerikli bitki koruma ürünleri ile mücadele: Bordomix 20 WP 375–500 g/da; Funguran OH 50 WP %0.15–0.3; Champion %0.15–0.3.

FUNGAL YAPRAK LEKELERİ: domates yaprak küfü (*Fulvia fulva*), turpgillerde siyah yaprak lekesi (*Alternaria brassicae*, *A. brassicicola* ve *A. raphani*), domates beyaz yaprak lekesi (*Septoria lycopersici*), kereviz geç yanıklığı (*Septoria apii-graveolentis*), kereviz erken yanıklığı (*Cercospora apii*), maydanozda yaprak lekeleri (*Septoria petroselini*, *Cercospora depressa*)

Siyah yaprak lekesi (alternaryoz) domates, biber ve patlıcanda (*Alternaria porri* f. *solani*) hem örtüaltında hem de açık alanda yetiştirilen domatesin en yaygın ve en sık görülen hastalığıdır. Ülkemizde siyah yaprak lekesi özellikle plastik örtülü yapılarda yaygındır. Biber ve patlıcanda nispeten daha az sıklıkta görülür.

Belirtiler

Domatesin en yaşlı yapraklarında ve daha sonra tüm bitkide, çapı 5-7 mm'ye kadar büyüyen küçük, suya batmış lekeler belirir. Daha sonra lekeler kurur, konsantrik bir yapıya sahip koyu kahverengiden siyaha döner, birleşir ve yaprak yanar. Gövde, yaprak ve çiçek saplarındaki lekeler benzerdir ve karakteristik konsantrik yapıya sahiptir. Etkilenen kısımları tamamen sarabilir ve enfeksiyon noktasının üzerindeki kısımların kurumasına neden olabilir. Meyvelerdeki lekeler sap yarasından başlar ve aynı zamanda konsantrik bir yapıya sahiptir. Verim azalması için,

çiçek dökülmesine neden olabileceğinden, çiçek saplarındaki lekeler özellikle önemlidir. Yüksek nispi nemde, etkilenen alanlar fungal sporlanmanın siyah bir tabakası ile kaplanır.

Biberin en alt yapraklarında, konsantrik yapıya sahip 1-2 cm büyüklüğünde lekeler görülür. Enfeksiyon yukarı doğru ilerler. Enfekte yapraklar solar, ölür ve dökülür. Gövdede küçük, koyu ve hafif çökük lezyonlar belirir. Daha sonra büyürler ve yuvarlak veya hafif uzamış, daha açık renkli, konsantrik yapılı lekeler oluştururlar. Fungus aynı zamanda meyvelere de saldırır. Üzerlerindeki lekeler meyvenin tüm üst kısmını kaplayabilir. Enfekte meyveler olgunlaşmadan dökülür.

Patojen, patlıcanı gelişiminin tüm aşamalarında etkiler. Fide çökmesine neden olabilir. Saldırı en alt yapraklardan başlar ve yukarı doğru devam eder. Lekeler konsantrik bir yapıya sahiptir. Meyve saplarındaki enfeksiyon erken meyve dökülmesine neden olabilir.

Mücadele

3-4 yıllık bir ekim nöbeti uygulanması. Dayanıklı çeşitlerin yetiştirilmesi. Tohum dezenfeksiyonu. Steril veya dezenfekte edilmiş substratta fide üretimi. Örtüaltı yapılarda optimal sıcaklık ve nem rejiminin sürdürülmesi; tesislerin düzenli havalandırılması. Hastalık başlangıcında veya gelişimi için uygun koşullarda bitki koruma ürünlerinin uygulanması.

"Bitki Koruma" dergisinin 7/2018 sayısında hastalıkların belirtileri ve mücadelesi hakkında daha ayrıntılı bilgi okuyabilirsiniz.